

บทที่ 3

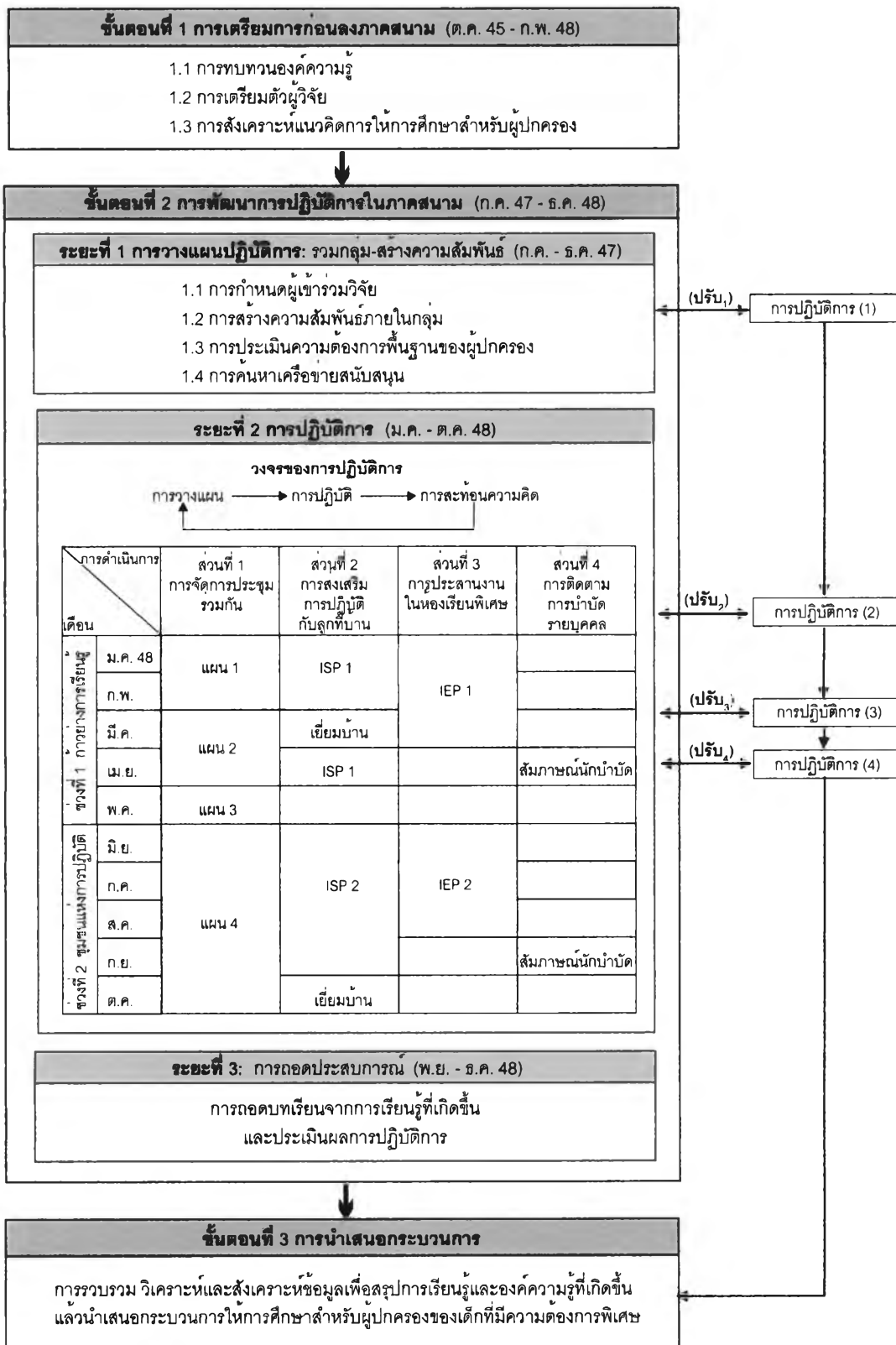
วิธีการดำเนินการวิจัย

ปัจจุบันนักวิจัยทางการให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองเริ่มเห็นความจำเป็นในการขยายมุมมองของการค้นหาผลที่เกิดขึ้นภายใต้ทัศนะของมนุษย์นิยมมากขึ้น ซึ่งเป็นการมองความจริงเชิงประจักษ์ที่เป็นธรรมชาติและค้นหาความหมายของประสบการณ์มนุษย์ภายใต้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (First, 1995) งานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการค้นหาคำตอบของความจริงเกี่ยวกับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ลึกซึ้งและมีรายละเอียด ซึ่งการศึกษาเชิงคุณภาพสามารถให้รายละเอียดในเชิงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีความอ่อนไหวได้ ประกอบกับแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่มองความจริงว่าเป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นในสังคม โดยผู้คนที่อยู่กับปัญหาหรือปรากฏการณ์นั้นเป็นผู้ผลิตสร้างความรู้ขึ้นมา (สิทธิรัฐ ประพุทธิติสาร, 2546) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้ใหญ่ที่เรียนรู้และร่วมแก้ปัญหา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษานำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และ 2) ศึกษาผลจากการใช้กระบวนการให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครอง ครู และผู้วิจัย ในด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิด

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

แผน = แผนการประชุมกลุ่มผู้ปกครอง
 ISP = Individualized Service Plan (แผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติที่บ้าน)
 IEP = Individualized Education Plan (แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนลงภาคสนาม

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมการก่อนลงภาคสนาม ดังนี้

1.1 การทบทวนองค์ความรู้

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การศึกษานำบัตตามแนวคิดมนุษยปรัชญา พัฒนาการและธรรมชาติของผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ความรู้ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้เป็นฐานในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย เพื่อการพัฒนากระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ บนฐานของการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจในชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.2 การเตรียมตัวผู้วิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เตรียมตัวและพัฒนาตนเองในด้าน การศึกษาหาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนาตนเองผ่านกิจกรรมทางสุนทรีย์ และการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.2.1 การศึกษาหาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีดังนี้

1) การเรียนรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไป

1.1) เรียนรู้ธรรมชาติและลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บนฐานการมองความจริงเชิงวิทยาศาสตร์ ในวิชาจิตวิทยาเด็กพิเศษ ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2545 ศึกษางานการบริหารจัดการองค์กร และการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ณ สถาบันแสงสว่าง สถาบันบำบัดและฟื้นฟูเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางด้านสติปัญญา สมอง และพฤติกรรม ได้แก่ ออทิสติก ดาวน์ซินโดรม สมองพิการ พัฒนาการล่าช้า พิกัดซ้ำซ้อน ตั้งแต่อายุ 4 – 25 ปี ผู้วิจัยได้เห็นภาพของการเชื่อมโยงระหว่าง ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในบริบทของสถาบันเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีอาคารระดับ เล็กน้อยถึงรุนแรงตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม

1.2) ศึกษาดูงานระบบการบริหารจัดการทางการศึกษาพิเศษใน โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการทำงานกับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับประถมศึกษา (Y1 – Y6) ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ณ โรงเรียนนานาชาติ บางกอกพัฒนา ระหว่างวันที่ 12 – 30 พฤษภาคม 2546 ผู้วิจัยได้เรียนรู้กระบวนการทำงานตั้งแต่

การคัดกรองเด็กด้วยแบบประเมินต่างๆ การวางแผนการเรียนรู้รายบุคคล การจัดการเรียนการสอน ซ้อมเสริม การประเมินและติดตามผล และการทำงานกับผู้ปกครอง รวมทั้งศึกษารายกรณีเด็ก จำนวน 1 คน เพื่อให้ได้ภาพของการทำงานช่วยเหลือเด็กผู้ที่มีปัญหาการเรียนรู้อันซับซ้อนซึ่งมีแนวโน้มของความบกพร่องในด้านการเรียนรู้

2) การเรียนรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการจัดการศึกษา พิเศษตามแนวคิดการศึกษานำบัด ภายใต้มนุษยปรัชญา

2.1) เรียนรู้และทำความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากการเป็น ครูอาสาสมัครของกลุ่มดวงจันทร์ สอนเด็กอายุระหว่าง 8 – 14 ปี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย เด็กดาวนซินโดรม เด็กออทิสติก เด็กที่มีอาการอยู่ไม่นิ่ง และเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ระหว่าง เดือนกันยายน – เดือนธันวาคม 2545 เป็นเวลา 4 เดือน กลุ่มดวงจันทร์เป็นกลุ่มที่จัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เปิดสอนเฉพาะวันเสาร์ ก่อตั้งโดยผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครูอาสาสมัครผู้สนใจการศึกษาพิเศษ จัดการศึกษาโดยใช้แนวคิด วอลดอร์ฟและการศึกษานำบัดภายใต้มนุษยปรัชญา ใช้บริบทโรงเรียนอนุบาลบ้านรักเป็นแหล่ง เรียนรู้ นอกจากการได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่เสริมสร้างความแข็งแกร่ง ให้แก่จิตใจของเด็ก ผ่านบทเพลง บทกลอน ดนตรี และศิลปะ ในบริบทที่แวดล้อมด้วยความงาม และความสงบ ผู้วิจัยยังได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ในการ วางแผนการจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความรู้สึกนึก คิดและธรรมชาติของผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ดียิ่งขึ้น

2.2) เรียนรู้และทำความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอาการ รุนแรง จากประสบการณ์ตรงในการเป็นอาสาสมัคร (Co-worker) ณ แคมป์ฮิลล์สเปเชียลสคูล ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรับเด็กทั้งประจำและไปกลับ ระหว่างเดือนมีนาคม – เดือนมิถุนายน 2547 โดยผู้วิจัยมีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชน และได้ร่วมดูแลเด็ก อย่างใกล้ชิดจำนวน 2 คน คือ เด็กหญิงออทิสติก อายุ 14 ปี และเด็กหญิงที่เป็นใบ้ร่วมกับอาการ อยู่ไม่นิ่งและออทิสติก อายุ 8 ปี ในบ้าน Ember ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่ใช้การศึกษานำบัดตาม แนวคิดมนุษยปรัชญาในการพัฒนาเด็กตั้งแต่อายุ 6 – 19 ปี ผู้วิจัยได้เห็นกระบวนการทำงานของ กลุ่มคนผู้ซึ่งทุ่มเทร่างกายและแรงใจให้แก่การทำงานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและเติมเต็มศักยภาพ ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ บนฐานการทำงานแบบสหสาขาวิชาระหว่างครู นักบำบัด แพทย์ และผู้ดูแลเด็ก ในบริบทของการดูแลเด็กที่บ้าน การเรียนรู้ในโรงเรียน และการบำบัดกับนักบำบัด

2.3) เรียนรู้แง่มุมของการนำการศึกษานำบัดมาใช้ในทางปฏิบัติและ การนำศิลปะมาใช้ในการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จาก Else Wolf วิทยากรรับเชิญจาก แคมป์ฮิลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การศึกษานำบัด ปฏิบัติ

อย่างไรในบริบทโรงเรียนเรียนรวม" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2547 ณ ห้องประชุมพระยาจรัลฯ โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก

2.4) ฝึกฝนและพัฒนาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษาวอลดอร์ฟ โดยการเป็นอาสาสมัครดูแลเด็ก และการใช้ฐานความรู้ทางด้านการศึกษาปฐมวัย ในการสอนเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ อายุ 6 – 10 ปี ในโปรแกรมห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนสวนรัก ระหว่างเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน 2547 เป็นเวลา 3 เดือน

1.2.2 การพัฒนาตนเองผ่านกิจกรรมทางสุนทรียะ ผู้วิจัยเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาภายในตนเองและเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านความรู้สึกในการทำงานศิลปะ การฝึกสติ และการเข้ากลุ่มสุนทรียสนทนา ดังนี้

1) เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเพื่อการบำบัด กับ Mimi Coleman นักศิลปะบำบัด ณ แคมป์ฮิลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในเดือนพฤษภาคม 2547 จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

2) เข้าร่วมกิจกรรมการเข้าใจตนเองผ่านงานศิลปะและการฝึกปฏิบัติศิลปะกับสติ กับ อนุพันธ์ พฤษพันธ์ขจี นักศิลปะบำบัด ระหว่างเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน 2547 จำนวน 12 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง

3) เข้าร่วมกิจกรรมมณฑลแห่งพลัง ภาคพิสดาร กับ วิศิษฐ์ วังวิญญู ณ วัดท่าตอน จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 2 – 6 ธันวาคม 2547 จำนวน 5 วัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผนวกการฝึกสติเข้ากับสุนทรียสนทนา เพื่อการเข้าใจตนเองและการพัฒนาตนเองสู่คุณภาพใหม่

4) เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเพื่อการบำบัด กับ Maria Doming นักศิลปะบำบัดชาวเยอรมัน ณ โรงเรียนแสตนไดรท์ทักเซ ระหว่างวันที่ 23 มกราคม – 6 มีนาคม 2548 จำนวน 6 ครั้งๆละ 6 ชั่วโมง

1.2.3 การศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ศึกษาวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพและฝึกการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบการศึกษารายกรณี ในวิชาการฝึกปฏิบัติและงานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2545 ผู้วิจัยได้เรียนรู้การเชื่อมโยงทฤษฎีความรู้ทางการวิจัยเชิงคุณภาพสู่การปฏิบัติ ในการกำหนดปัญหา สร้างแนวคำถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอข้อค้นพบ จากการทำงานวิจัยเรื่อง บนเส้นทางเพื่อเด็กพิเศษของกลุ่มดวงจันทร์ ซึ่งเป็นการศึกษากระบวนการทำงานของกลุ่มคนหลากหลายสถานะและบทบาท ในการสร้างชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแนวคิดมนุษยปรัชญา

2) ศึกษาแนวคิดและเทคนิคในการทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ในวิชาการวิจัย ภาควิชาศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2547 จากการทำงานวิจัยแบบการศึกษารายกรณี เรื่อง การพัฒนาเด็กพิเศษผ่านผ้าทอมือ โดยผู้วิจัยศึกษาเส้นทางชีวิตของผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็ก ออทิสติก จำนวน 2 คน ผู้ซึ่งเป็นแกนหลักของกลุ่มรัก (นามสมมุติ) กลุ่มผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการพัฒนาศักยภาพเด็กผ่านกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของการก้าวข้ามอุปสรรคสู่การมองโลกในมุมมองใหม่ และมีพลังในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างยั่งยืนผ่านผ้าทอมือซาโริ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหากระบวนการ และการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัย

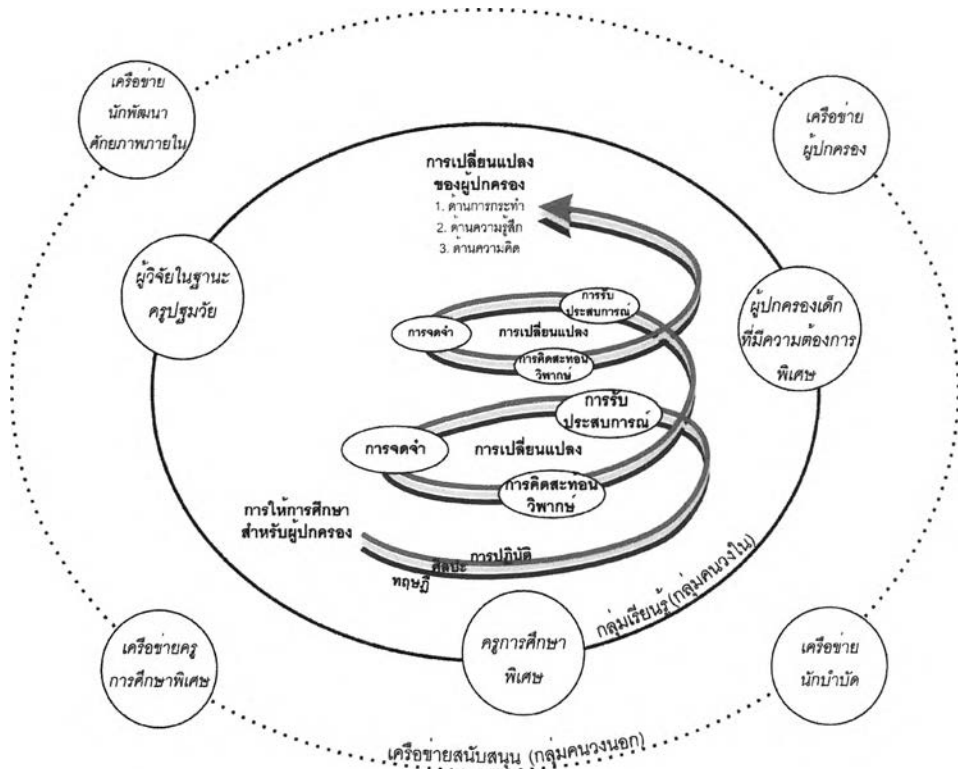
1.3 การสังเคราะห์แนวคิดการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์แนวคิดการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองขึ้นจาก

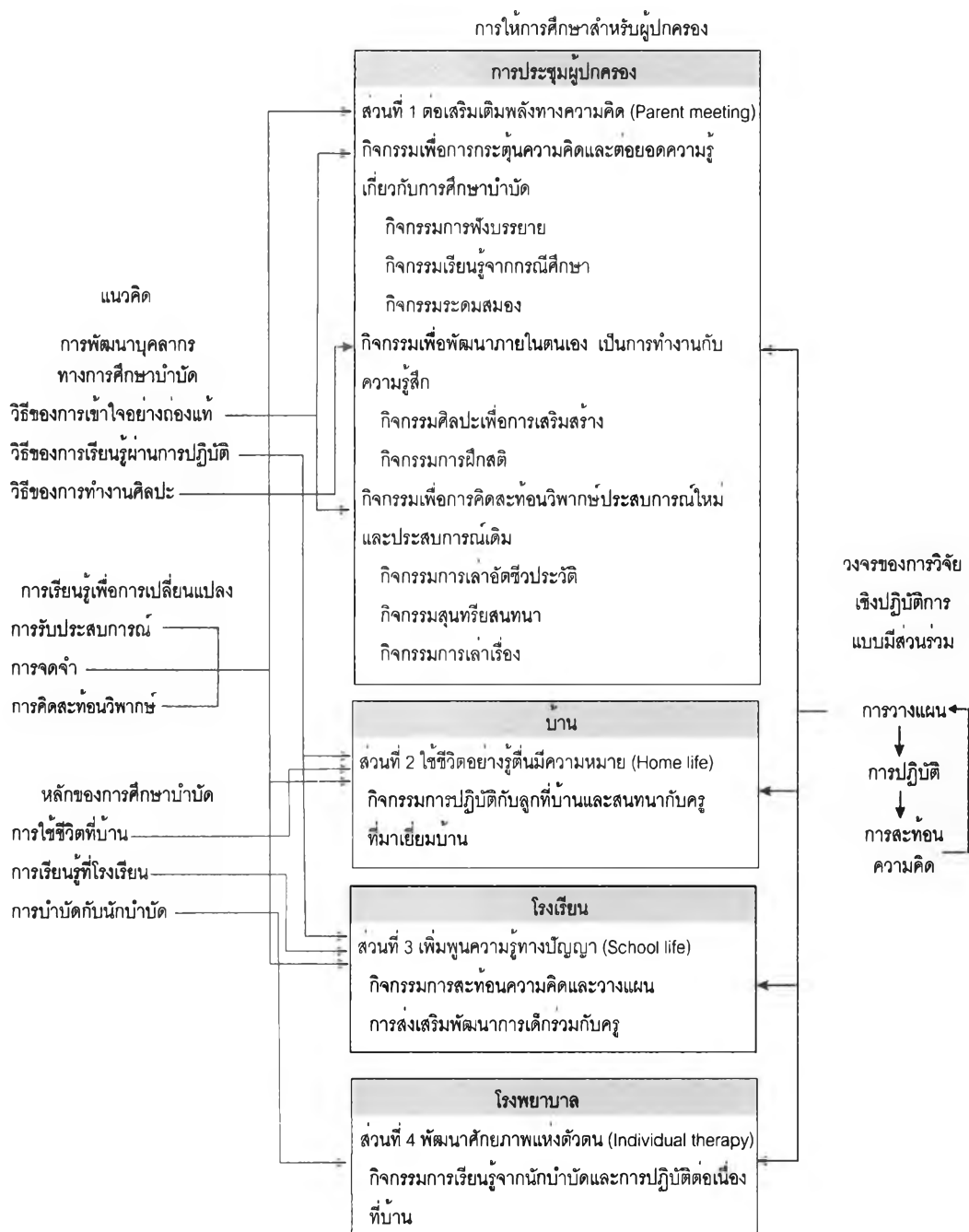
4 แนวคิด ได้แก่ หลักของการศึกษำบัด การพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษำบัด การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ปกครองในฐานะผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ ผู้ซึ่งมีศักยภาพในการค้นพบความหมายของชีวิตได้ด้วยตัวเอง และเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา แผนภาพที่ 2 แสดงแนวคิด การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มคนวงในหรือกลุ่มเรียนรู้ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูการศึกษาพิเศษ และผู้วิจัย ภายใต้การสนับสนุนจากกลุ่มคนวงนอกหรือเครือข่ายสนับสนุน ได้แก่ เครือข่ายนักบำบัด เครือข่ายครูการศึกษาพิเศษ เครือข่ายผู้ปกครอง และเครือข่ายนักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคลที่หมุนเวียนเข้ามาสร้างให้เกิดพลังของการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามในใจตนเองเพื่อค้นหาคำตอบ

แผนภาพที่ 2 แนวคิดการให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้แนวคิดการศึกษาบำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

การให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย การเรียนรู้ทฤษฎี การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ และการทำงานศิลปะ ซึ่งผนวกเข้ากับขั้นตอนของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกระบวนการภายในของบุคคล ได้แก่ การรับประสบการณ์ การจดจำ และการคิดสะท้อนวิพากษ์ ในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ผู้ปกครอง ในมิติด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิด ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาสาระแก่ผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบำบัดภายใต้แนวคิดมนุษยปรัชญา ได้แก่ ธรรมชาติและพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความหมายและองค์ประกอบของการศึกษาบำบัด และบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาบำบัด การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และหลักของการศึกษาบำบัด กับบริบทของการให้การศึกษสำหรับผู้ปกครอง ที่ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ การประชุมผู้ปกครอง บ้าน โรงเรียน และโรงพยาบาล โดยแต่ละส่วนดำเนินไปตามวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติ และการสะท้อนความคิด

แผนภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของหลักของการศึกษานำบัด การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษานำบัด การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับบริษัทของการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

1.3.2 ผู้วิจัยตรวจสอบแนวคิดให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่สังเคราะห์ขึ้นร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.3 ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงแนวคิดการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่สังเคราะห์ขึ้นตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติการในภาคสนาม

ผู้วิจัยแบ่งดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติการในภาคสนามออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผนปฏิบัติการ

1.1 การกำหนดผู้เข้าร่วมวิจัย

1.1.1 การเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นสนามวิจัย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นสนามวิจัย ดังนี้

ก) เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับความรุนแรงเล็กน้อยถึงปานกลาง เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ โดยไม่มีการกำหนดประเภทของความต้องการพิเศษ

ข) เป็นโรงเรียนที่มีโครงการจัดห้องเรียนพิเศษหรือมีการจัดบริการทางการศึกษาเป็นพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ค) ผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนสวนรัก โรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก เปิดสอนระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ในตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับความรุนแรงเล็กน้อยถึงปานกลางเรียนรวมและมีโครงการจัดห้องเรียนพิเศษให้แก่เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษเป็นสนามวิจัย

1.1.2 การติดต่อกับโรงเรียนที่จะใช้เป็นสนามวิจัย

ผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อทำการวิจัยกับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ โดยสนทนาเกี่ยวกับรายละเอียดของวิทยานิพนธ์และแนวทางในการทำงานกับกลุ่มผู้ปกครอง จากนั้นประสานกับครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเพื่อเข้าไปช่วยสอนในห้องเรียนพิเศษ และขอความร่วมมือเข้าร่วมกระบวนการวิจัยในฐานะผู้ช่วยวิจัย คุณสมบัติของผู้ช่วยวิจัยประกอบด้วย

ก) เป็นครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

ข) มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ค) ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ง) มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย

1.1.3 การคัดเลือกผู้ปกครองผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 8 ครอบครัว โดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ปกครอง ดังนี้

ก) เป็นผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความต้องการพิเศษซึ่งเรียนอยู่ในระดับอนุบาลปีที่ 3 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในความดูแลอย่างน้อย 1 คน

ข) เป็นผู้ที่มีสมาธิเข้าร่วมกิจกรรมและยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเชิงลึก

ค) เป็นผู้ที่สามารถสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นและมีเวลาในการอบรมดูแลบุตรหลานเมื่ออยู่ที่บ้าน

ง) เป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สามารถอ่านเขียนได้

ผู้วิจัยร่วมกับครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ช่วยวิจัยคัดเลือก ผู้ปกครองผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการจัดประชุมผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนทั้งสิ้น 12 ครอบครัว ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตลอดจนข้อตกลงในการเข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้ อันประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง การปฏิบัติกับลูกที่บ้าน การอนุญาตให้บุตรหลานเรียนในห้องเรียนพิเศษ และการยินดีให้ข้อมูลเชิงลึก ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน 8 ครอบครัว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวที่เข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้

ครอบครัวลำดับที่	ผู้ปกครองที่เข้าร่วม	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	ลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ			
				เพศ	อายุ	ระดับชั้น	ผลวินิจฉัย
1	พ่อ	40	ม.6	ชาย	5 ปี 8 เดือน	อ.3	ออทิสติก
2	พ่อ	33	ม.3	ชาย	6 ปี 3 เดือน	อ.3	ออทิสติก
3	แม่	33	ปวส.	หญิง	7 ปี 8 เดือน	อ.3	พัฒนาการล่าช้า
4	แม่	35	ป.ตรี	หญิง	8 ปี	อ.3	ออทิสติก
5	พ่อ	50	ป.ตรี	ชาย	8 ปี	ป.2	ออทิสติก
	แม่	49	ปวส.				
6	พ่อ	36	ป.ตรี	ชาย	9 ปี 4 เดือน	ป.1	คาวานชินโครม
	แม่	37	ป.ตรี				
7	แม่	40	ม.6	ชาย	9 ปี 8 เดือน	อ.3	สมองพิการ
8	ย่า	54	ป.6	หญิง	10 ปี	ป.4	พัฒนาการล่าช้า

1.2 การสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยเข้าสนามโดยการแนะนำตนเองในฐานะนิสิตคุษฎ์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เพื่อประกอบการศึกษา และในบทบาทของครูผู้สอนในห้องเรียนพิเศษร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยกำหนดให้มีการพบปะกันในการประชุมผู้ปกครองเป็นประจำเดือนละครั้ง ในวันอาทิตย์ โดยจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน ภายใต้บรรยากาศของการสนทนาอย่างเป็นกันเอง ในเวทีของการแบ่งปันความรู้สึกของพ่อแม่ผู้ปกครอง ประสบการณ์เกี่ยวกับลูก การเลี้ยงลูก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านกิจกรรมการสนทนากลุ่มและกิจกรรมสัมพันธ์ครอบครัว

นอกจากการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสร้างความสัมพันธ์กับเด็กตลอดจนเรียนรู้ที่จะเข้าใจเด็กและเข้าใจพัฒนาการเด็กแต่ละคน ในห้องเรียนพิเศษที่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษควบคู่ไปด้วย

1.3 การประเมินความต้องการพื้นฐาน ผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กและผู้ปกครอง โดยการศึกษาประวัติของผู้ปกครองและเด็กจากการเก็บข้อมูลเอกสาร การสังเกตพัฒนาการเด็กในห้องเรียนพิเศษ และการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองร่วมกับผู้ช่วยวิจัย ระหว่างการปิดภาคการศึกษาต้น เดือนพฤศจิกายน 2547 ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครุภค การคลอด พัฒนาการเด็กในแต่ละวัย ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูลูก การใช้เวลาว่าง ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อตนเองและลูก

และข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต รวมทั้งสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก และการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน

ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์หาความต้องการพื้นฐานที่เป็นจุดร่วมกันของผู้ปกครองแต่ละคนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อจัดลำดับเนื้อหาและลักษณะกิจกรรมในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

1.4 การค้นหาเครือข่ายสนับสนุน ในขณะที่ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนภายในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกับบุคคลภายนอกโรงเรียน เพื่อค้นหาเครือข่ายสนับสนุนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเข้ามาขับเคลื่อนความคิดและเสริมพลังให้แก่กลุ่ม ประกอบด้วย เครือข่ายนักบำบัด เครือข่ายครูการศึกษาพิเศษ เครือข่ายผู้ปกครอง และเครือข่ายนักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล ดังนี้

1.4.1 เครือข่ายนักบำบัด เป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษานักบำบัดซึ่งผ่านการอบรมจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษาบำบัด ได้แก่ นักจิตตลีลาบำบัด (Curative Eurythmist) นักศิลปะบำบัด และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบำบัดกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและโรงเรียนมากกว่า 5 ปี โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- ก) เป็นผู้มิไ้รับรองความรู้เกี่ยวกับการศึกษานักบำบัด
- ข) มีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กและผู้ปกครองมากกว่า 5 ปี
- ค) ยินดีที่จะทำงานร่วมกันและมีศักยภาพในการนำกิจกรรมกลุ่ม

4.1.2 เครือข่ายครูการศึกษาพิเศษ เป็นบุคคลที่มิไ้รับรองคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพิเศษ มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานักบำบัดภายใต้แนวคิดมนุษยปรัชญาโดยติดตามและศึกษางานทางด้านนี้มากกว่า 2 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้ปกครอง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- ก) เป็นผู้มิไ้รับรองความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ
- ข) มีความรู้ทางด้านการศึกษาบำบัดและติดตามงานทางด้านนี้มากกว่า 2 ปี
- ค) มีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กและผู้ปกครอง
- ง) มีศักยภาพในการนำกิจกรรมกลุ่ม

1.4.3 เครือข่ายผู้ปกครอง เป็นผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีความต้องการพิเศษซึ่งผ่านพ้นช่วงปฐมวัยแล้ว มีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาบำบัด ติดตามและศึกษาองค์ความรู้ทางด้านนี้มากกว่า 2 ปี และเป็นผู้ที่ก้าวผ่านอุปสรรคของการยอมรับลูกและตนเอง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- ก) เป็นผู้ปกครองที่มีลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีอายุพ้นช่วงปฐมวัยแล้ว
- ข) เป็นผู้ที่มีความสนใจในแนวคิดมนุษยปรัชญา และติดตามงานทางด้านนี้มากกว่า 2 ปี
- ค) เป็นผู้ที่ผ่านมาอุปสรรคของการยอมรับลูกและตนเองแล้ว
- ง) เป็นผู้ที่ยินดีแบ่งปันประสบการณ์ของตนแก่ผู้อื่น

1.4.4 เครือข่ายนักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล เป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อพัฒนานุเคราะห์มากกว่า 2 ปี มีผลงานหรือมีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนานุเคราะห์อย่างต่อเนื่อง และมีความสนใจและติดตามศาสตร์ทางด้านมนุษยปรัชญามากกว่า 2 ปี โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- ก) เป็นผู้ที่สนใจในแนวคิดมนุษยปรัชญาและศึกษางานทางด้านนี้มากกว่า 2 ปี
- ข) มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานเพื่อพัฒนานุเคราะห์มากกว่า 2 ปี
- ค) ยินดีที่จะร่วมทำงานเพื่อพัฒนาผู้ปกครองให้ก้าวผ่านอุปสรรคแห่งตน

ผู้วิจัยปรึกษากับบุคคลในเครือข่ายถึงแนวทางในการให้การศึกษาลำหรับผู้ปกครองและการจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนพิเศษ รายละเอียดของบุคคลในเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของบุคคลในเครือข่ายที่เข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคคลในเครือข่าย

บุคคลในเครือข่าย	การมีส่วนร่วมในกลุ่มเรียนรู้
การวางแผนปฏิบัติการ 1. นักจิตตลีลาบำบัด	1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ 2. วางแผนร่วมกับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในการเตรียมเนื้อหาการบรรยายให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
2. ครูปฐมวัยและครูการศึกษาพิเศษ	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับลำดับและลักษณะของกิจกรรมในการประชุมร่วมกันและแนวทางในการจัดเนื้อหาภายในกระบวนการ
3. นักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล	ช่วยตั้งคำถามและกระตุ้นความคิดของผู้วิจัยเพื่อให้ชัดเจนในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์
4. นักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล	ให้แนวทางในการดำเนินกลุ่มสุนทรียสนทนา จากการทำวิจัยเข้าร่วมกิจกรรมสุนทรียสนทนาเป็นเวลา 5 วัน ณ วัดท่าตอน จังหวัดเชียงราย
การปฏิบัติการ ช่วงที่ 1 ก้าวทางการเรียนรู้ 1. นักจิตตลีลาบำบัด	บรรยายเกี่ยวกับความรู้ด้านการศึกษานำบัดแก่กลุ่มผู้ปกครอง
2. นักศิลปะบำบัดและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย	1. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์เด็กผ่านผลงานศิลปะ และแนวทางในการนำศิลปะบำบัดมาใช้กับเด็กในห้องเรียนพิเศษ 2. เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมร่วมกัน โดยเป็นผู้นำกิจกรรมการระบายสีน้ำเพื่อการบำบัด
3. ครูการศึกษาพิเศษ	1. ช่วยตั้งคำถามแก่ผู้วิจัยในการสะท้อนความคิดต่อกิจกรรมที่จัดขึ้น 2. เข้าร่วมแลกเปลี่ยนในการประชุมร่วมกัน
4. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (คนที่ 1)	เข้าร่วมการประชุมร่วมกัน ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงลูกในฐานะผู้ปกครองที่ถูกผ่านพ้นช่วงปฐมวัย และแม่ที่ผ่านเข้าสู่ขั้นของการยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น
5. นักพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล	บรรยายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคคลในเครือข่าย (ต่อ)

บุคคลในเครือข่าย	การมีส่วนร่วมในกลุ่มเรียนรู้
ช่วงที่ 2 ชุมชนแห่งการปฏิบัติ 1. นักจิตตลิลบำบัด	เป็นที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษ โดยสังเกตเด็กทั้งในห้องเรียนพิเศษและห้องเรียนปกติ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ และร่วมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติที่บ้าน
2. นักศิลปะบำบัดและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย	1. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการนำศิลปะบำบัดมาใช้กับเด็กในห้องเรียนพิเศษ 2. เข้าร่วมการประชุมร่วมกัน โดยเป็นผู้นำกิจกรรมการระบายสีน้ำเพื่อการทำบำบัด 3. สังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ และให้คำแนะนำแก่ครูในขณะปฏิบัติงานในห้องเรียนพิเศษ
3. ครูการศึกษาพิเศษ	1. ช่วยตั้งคำถามแก่ผู้วิจัยในการสะท้อนความคิดต่อกิจกรรมที่จัดขึ้น 2. เข้าร่วมแลกเปลี่ยนในการประชุมร่วมกัน
4. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (คนที่ 1)	เข้าร่วมการประชุมร่วมกัน ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงลูกในฐานะผู้ปกครองที่ลูกผ่านพ้นช่วงปฐมวัย และแม่ที่ผ่านเข้าสู่ขั้นของการยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น
5. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (คนที่ 2)	ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงลูกและการสร้างกลุ่มผู้ปกครอง
6. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (คนที่ 3)	ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเลี้ยงลูกและการสร้างกลุ่มผู้ปกครอง
7. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (คนที่ 4)	ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของกลุ่ม

คำแนะนำจากบุคคลในเครือข่ายที่ผู้วิจัยร่วมทำงานด้วย ประกอบกับแนวคิดการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น นำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาเป็นการปฏิบัติการตั้งต้น หรือ การปฏิบัติการ (1) ในการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้

ระยะที่ 2 การปฏิบัติการ

การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษบำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูในกลุ่มเรียนรู้ ซึ่งครูเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและเรียนรู้ไปพร้อมกับ

ผู้ปกครอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจเด็ก เข้าใจผู้ปกครอง และเข้าใจตนเอง บุคคลในกลุ่มเรียนรู้ร่วมมือกัน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบนฐานของการมองธรรมชาติของเด็กตามแนวมนุษยปรัชญา และการทำงานภายใต้กรอบของการศึกษา บำบัด โดยการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกโรงเรียนในการต่อยอดความรู้และกระตุ้นให้เกิด การตั้งคำถามขึ้นในใจ การปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ส่วน ซึ่งดำเนินการประสานกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่ม ระหว่างผู้ปกครอง ครู และผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจัดการประชุมและทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ประสานงานกับเครือข่ายภายนอกโรงเรียนในการเข้ามาขับเคลื่อนและกระตุ้นความคิดของกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ

- 1) กิจกรรมเพื่อการกระตุ้นความคิดและต่อยอดความรู้เกี่ยวกับการศึกษา บำบัด ได้แก่ การฟังบรรยาย การฟังกรณีศึกษา การระดมสมอง
- 2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาภายในตนเอง เป็นการทำงานกับความรู้สึก ได้แก่ การทำงานศิลปะ การฝึกสติ

3) กิจกรรมเพื่อการคิดสะท้อนวิพากษ์ประสบการณ์ใหม่และ ประสบการณ์เดิม ได้แก่ การเล่าอัตชีวประวัติ สุนทรียสนทนา การเล่าเรื่องราว

ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ รายบุคคลของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน โดยผู้วิจัยและครูเยี่ยมบ้านและให้ คำแนะนำในการปฏิบัติแก่ผู้ปกครอง ผู้ปกครองปฏิบัติตามแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริม การปฏิบัติที่บ้าน (Individualized Service Plan – ISP) ซึ่งวางแผนร่วมกันกับครูและผู้วิจัย รวมทั้ง ติดตาม สังเกตพัฒนาการเด็ก และสื่อสารกับครูผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ รายบุคคลของผู้ปกครองในการติดตามพัฒนาการเด็กที่เกิดขึ้นในห้องเรียนพิเศษ โดยผู้วิจัย ติดตามและประสานงานระหว่างผู้ปกครองและครู ผู้วิจัยและครูจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริม ให้แก่เด็กตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan – IEP) ซึ่งวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองและครูประจำชั้น ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ปกครองติดตามและสะท้อนความคิดต่อพัฒนาการเด็กผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 4 การติดตามการบำบัดรายบุคคล เป็นการติดตามการเรียนรู้ รายบุคคลของผู้ปกครองในการทำงานกับแพทย์หรือนักบำบัดเฉพาะทาง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ นักบำบัดเพื่อให้ได้ข้อมูลการบำบัดของเด็กรายบุคคล ผู้ปกครองประสานกับแพทย์หรือนักบำบัด เฉพาะทาง นำวิธีการที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติต่อเนื่องจากลูกที่บ้าน และสื่อสารข้อมูลหรือผลการบำบัด แก่ครูห้องเรียนพิเศษ

ผู้วิจัยแบ่งการปฏิบัติการออกเป็น 2 ช่วง ตามธรรมชาติของข้อมูลและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของกลุ่ม ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 ก้าว่างการเรียนรู้ ซึ่งมีการปรับแผนการปฏิบัติการ ทั้งสิ้นจำนวน 3 ครั้ง (ดังแสดงในตารางที่ 3) และช่วงที่ 2 ชุมชนแห่งการปฏิบัติ มีการปรับแผนการปฏิบัติการ จำนวน 1 ครั้ง

ตารางที่ 3 การปรับแผนการปฏิบัติการ

ส่วนที่ 1 การจัดประชุมร่วมกัน	ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน	ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ
<p>ปรับ , → การปฏิบัติการ (1)</p> <p>การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ส่วน ดังนี้</p> <p>ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน ผู้วิจัยวางแผนให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาบำบัดควบคู่กับการทำงานศิลปะเพื่อการพัฒนาภายในตนเอง</p> <p>ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน ผู้วิจัยวางแผนแนวทางการทำงานของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน โดยกำหนดให้มีแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติที่บ้านซึ่งวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู และจัดช่องทางสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครูผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง</p> <p>ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ ผู้วิจัยวางแผนแนวทางการทำงานของครูในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในห้องเรียนพิเศษ โดยกำหนดให้มีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู และช่องทางสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง</p> <p>ส่วนที่ 4 การติดตามการบำบัดรายบุคคล ส่วนนี้เป็นการทำงานต่อเนื่องระหว่างผู้ปกครองกับแพทย์หรือนักบำบัด ผู้วิจัยค้นหาช่องทางเข้าถึงนักบำบัดเพื่อนัดสัมภาษณ์</p>		
<p>แผน 1 (ม.ค. – ก.พ. 46)</p> <p>ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการประชุมร่วมกันประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> กิจกรรมเพื่อการกระตุ้นความคิดและต่อยอดความรู้ ได้แก่ การฟังบรรยาย กิจกรรมเพื่อพัฒนาภายในตนเอง ได้แก่ การฝึกสติ <p>ผู้วิจัยจัดทำเอกสารสรุปความรู้จากการฟังบรรยาย จำนวน 2 ฉบับ</p> <p>ผู้ปกครองรับทราบแผนและเข้าร่วมการประชุมตามกำหนด</p>	<p>ISP 1 (ม.ค. – เม.ย. 48)</p> <p>การดำเนินการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูและผู้ปกครองร่วมกันวางแผนการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน โดยครูมีบทบาทหลักในการวางแผน ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูกตามแผน และสังเกตการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับคำแนะนำ ผู้ปกครองสื่อสารกับครูผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง ผู้ปกครองประเมินผลการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนกับครู 	<p>IEP 1 (ม.ค. – มี.ค. 48)</p> <p>การดำเนินการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ครูประเมินเด็ก ครูและผู้ปกครองวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลร่วมกัน โดยครูมีบทบาทหลักในการวางแผน ครูจัดการเรียนการสอนและรับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอน ครูสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง ครูสรุปผลการเรียนรู้ของเด็กและแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครอง

ตารางที่ 3 การปรับแผนการปฏิบัติการ (ต่อ)

ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน	ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน	ส่วนที่ 3 การประสานงาน ในห้องเรียนพิเศษ
<p>ปรับ₂ → การปฏิบัติการ (2)</p> <p>ผู้วิจัยปรับแผนการปฏิบัติในส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน ดังนี้</p> <p>ข้อมูลการสะท้อนความคิดของผู้ปกครอง ผู้ช่วยวิจัย และผู้วิจัยจากการประชุมแต่ละครั้ง แสดงให้เห็นความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของผู้ปกครองและแผนการปฏิบัติในส่วนที่ 1 ผู้วิจัยจึงปรับแผนโดยจัดให้มีการทบทวนวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ค้นหาปัญหา และวางแผนกิจกรรมร่วมกัน ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้วิจัยมากขึ้น</p>		
<p>แผน 2 (มี.ค. - เม.ย. 48)</p> <p>ผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันปรับแผนการประชุมร่วมกัน โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการชี้แนะ และผู้ปกครองบางคนเริ่มร่วมแสดงความคิดเห็น แผนการประชุมร่วมกัน เป็นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมเพื่อการกระตุ้นความคิดและต่อยอดความรู้ ได้แก่ การระดมสมอง และการฟังบรรยายเกี่ยวกับโภชนาการ 2. กิจกรรมเพื่อพัฒนาภายในตนเอง ได้แก่ การทำงานศิลปะระบายสีน้ำ <p>ผู้วิจัยจัดทำเอกสารสรุปความรู้จากการฟังบรรยาย จำนวน 2 ฉบับ</p>		
<p>ปรับ₃ → การปฏิบัติการ (3)</p> <p>ผู้วิจัยปรับแผนการปฏิบัติในส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน ดังนี้</p> <p>การระดมความคิดเห็นร่วมกันแสดงให้เห็นถึงความต้องการของผู้ปกครองที่แท้จริง ประกอบกับเสียงสะท้อนของผู้ปกครองหลังการประชุมแต่ละครั้งและการประเมินการดำเนินการกลุ่มโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าการวางแผนระยะยาวไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่แปรเปลี่ยนไปหลังการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจึงปรับเป็นการวางแผนระยะสั้น และจัดให้มีการทบทวนการเรียนรู้ที่ได้รับ</p>		

ตารางที่ 3 การปรับแผนการปฏิบัติการ (ต่อ)

ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน	ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน	ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ
<p>แผน 3 (พ.ศ. 48)</p> <p>ผู้วิจัยและผู้ปกครองร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ครอบครัวเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อการคิดสะท้อนวิพากษ์ โดยตั้งวงสุนทรียสนทนา และตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ปกครองทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา</p> <p>ในช่วงนี้ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการร่วมกันจัดกิจกรรม แต่ยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมเองได้ ผู้วิจัยเป็นผู้เสนอแนะกิจกรรมต่างๆ โดยผู้ปกครองจัดสรรหน้าที่และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับผู้วิจัย</p>		
<p>ปรับ 4 → การปฏิบัติการ (4)</p> <p>ในช่วงที่ 2 ผู้วิจัยปรับแผนการปฏิบัติในแต่ละส่วน ดังนี้</p> <p>ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน ผู้วิจัยประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และโอกาสการเข้าร่วมของผู้ปกครองในการประชุมผู้ปกครอง และปรับเปลี่ยนกิจกรรมเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองมากที่สุด โดยจัดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกันและตั้งคำถามกระตุ้นให้เกิดการสะท้อนความคิดต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น</p> <p>ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเป็นประจำทุกเดือน และการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ สะท้อนการปฏิบัติของผู้ปกครองที่ไม่เป็นไปตามแผน ผู้วิจัยจึงตัดสินใจขอความช่วยเหลือจากนักจิตลึลลบำบัดในการเป็นที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษ ร่วมวางแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติที่บ้าน</p> <p>ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ ความสามารถที่แตกต่างกันของเด็กในกลุ่ม ประกอบกับความจำกัดของเวลาในการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้บางส่วนโดยเฉพาะในด้านวิชาการ ทำให้ผู้วิจัยขอคำปรึกษาเพิ่มเติมจากเครือข่ายนักบำบัด คือ นักจิตลึลลบำบัดและนักศิลปะบำบัด ในลักษณะการให้คำแนะนำขณะปฏิบัติงานจริง และร่วมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล</p>		

ตารางที่ 3 การปรับแผนการปฏิบัติการ (ต่อ)

ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน	ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน	ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ
<p>แผน 4 (มิ.ย. – ต.ค. 48)</p> <p>ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการกำหนดและดำเนินกิจกรรมการประชุมร่วมกัน ในขณะที่ผู้วิจัยคอยดูแลบทบาทลง โดยมีลำดับของกิจกรรมการประชุมร่วมกันในแต่ละครั้งประกอบด้วย กิจกรรมเพื่อการกระตุ้นความคิดและต่อยอดความรู้ กิจกรรมการพัฒนาภายในตนเองและ กิจกรรมเพื่อการคิดสะท้อนวิพากษ์ ดังนั้น การทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา การเล่าอัตชีวประวัติ การทำงานศิลปะ การฟังกรณีศึกษา และสุนทรียสนทนา</p> <p>ในเดือน ต.ค. ผู้ปกครองมีบทบาทหลักในการวางแผนและประสานงานในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ครอบครัว โดยผู้วิจัยเป็นฝ่ายสนับสนุน</p>	<p>ISP 2 (มิ.ย. – ก.ย. 48)</p> <p>การดำเนินการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูและผู้ปกครองวางแผนการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน โดยผู้ปกครองมีบทบาทร่วมในการวางแผนมากขึ้น 2. ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูกตามแผน และสังเกตการเปลี่ยนแปลง 3. ผู้ปกครองสื่อสารกับครูผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง 4. ครูติดตามและให้คำแนะนำในการปฏิบัติเป็นระยะ 5. ผู้ปกครองประเมินผลการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนกับครู 	<p>IEP 2 (มิ.ย. – ส.ค. 48)</p> <p>การดำเนินการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูประเมินเด็กและวางแผน IEP และ ISP ร่วมกันกับนักจิตตลีลาบำบัด 2. ครู ครูประจำชั้นและผู้ปกครองวางแผน IEP และ ISP ร่วมกัน โดยผู้ปกครองมีบทบาทร่วมในการวางแผนมากขึ้น 3. ครูชั้นเรียนปกติปฏิบัติกับเด็กตามแผน IEP 4. ครูจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ โดยนักบำบัดสังเกตการสอน ให้คำแนะนำขณะปฏิบัติงานจริง และปรับกิจกรรมตามคำแนะนำ 5. ครูติดตามพฤติกรรมและพัฒนาการเด็กจากครูประจำชั้น 6. ครูสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดบันทึกของผู้ปกครอง 7. ครูสรุปผลการเรียนรู้ของเด็กและแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยที่ 1 และ ระยที่ 2 ตลอดระยะเวลา 1 ปี 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2547 ถึงเดือนตุลาคม 2548 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การดำเนินการในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

การดำเนินการ ระยะเวลา	สร้างความสัมพันธ์		ประเมินความต้องการ พื้นฐาน	
	การประชุมร่วมกัน	การสอนในห้องเรียนพิเศษ		
ระยะที่ 1 วางแผน ปฏิบัติการ รวมกลุ่มสร้าง ความสัมพันธ์ (ก.ค. – ธ.ค. 47)	การประชุมกลุ่ม (ก.ค. – ต.ค. 47) สร้างกลุ่ม ทำความ เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างกัน สัมพันธ์ครอบครัว (ต.ค. 47) สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองและ เด็ก ในบรรยากาศที่ อบอุ่นด้วยธรรมชาติ โดยการไปทัศนศึกษา ครึ่งวัน ณ เมืองโบราณ จ.สมุทรปราการ	วางแผนการศึกษาเฉพาะ บุคคล (ส.ค. 47) ประเมินพัฒนาการเด็กจาก หลักฐานต่างๆ จัดทำแผน การเรียนรู้รายบุคคล และประชุม ร่วมกับผู้ปกครอง จัดการเรียนการสอนใน ห้องเรียนพิเศษ (ส.ค. – ก.ย. 47) แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่มตามอายุ สรุปผลการเรียนรู้	เยี่ยมบ้าน (ต.ค. 47) เก็บข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล การตั้งครุภัก การปฏิบัติ กับลูก ทัศนคติต่อตนเอง และลูก พัฒนาการเด็ก สังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองและเด็ก และ การจัดสิ่งแวดล้อม	
รวบรวมข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อวางแผนกิจกรรมในแต่ละส่วนของการดำเนินการ				
การดำเนินการ ระยะเวลา	การจัดการประชุม ร่วมกัน	การส่งเสริมการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน	การประสานงานใน ห้องเรียนพิเศษ	การติดตาม การบำบัด รายบุคคล
ระยะที่ 2 การ ปฏิบัติการ ช่วงที่ 1 ก้าวย่าง การเรียนรู้ (ม.ค. – พ.ค. 48)	การประชุมกลุ่ม (ม.ค. – ก.พ. 48) 1. การฟังบรรยาย เกี่ยวกับหลักการ ศึกษำบำบัด ลักษณะ เด็ก อาหารและ ทัศนคติที่เป็นกลางใน การทำงานกับเด็ก 2. การฝึกสติ ผ่าน กิจกรรมจิตตลิตา ปรับแผนการปฏิบัติ (ปรับ ₂)	การปฏิบัติกับลูก (ม.ค. – เม.ย. 48) ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูก ตามเป้าหมายการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน (ISP) ที่วาง ร่วมกับครู เยี่ยมบ้าน (มี.ค. 48) เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในด้าน การกระทำ ความรู้สึก และความคิด รวมทั้งให้ คำแนะนำในการจัด กิจกรรมที่บ้าน	วางแผนการจัด การศึกษาบุคคล (ม.ค.48) ประเมินพัฒนาการ เด็ก จัดทำแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล และประชุมร่วมกับ ผู้ปกครอง	เก็บข้อมูล การบำบัดของ เด็กจาก การสัมภาษณ์ นักบำบัด

ตารางที่ 4 การดำเนินการในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง (ต่อ)

การดำเนินการ ระยะเวลา	การจัดการประชุม ร่วมกัน	การส่งเสริมการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน	การประสานงานใน ห้องเรียนพิเศษ	การติดตาม การบำบัด รายบุคคล
	<p>การประชุมกลุ่ม (มี.ค. 48)</p> <p>การระดมสมอง ร่วมกันค้นหาปัญหา หาทางแก้ไข วางแผน</p> <p>การประชุมกลุ่ม (เม.ย. 48)</p> <p>1. การฟังบรรยาย เรื่องอาหาร</p> <p>2. การทำงานศิลปะ โดยฝึกปฏิบัติเรื่อง สีน้ำบำบัด</p> <p>*ปรับแผนการปฏิบัติ (ปรับ_๑)</p> <p>สัมพันธ์ครอบครัว (พ.ค. 48)</p> <p>สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครอง และเด็ก โดยการไป ทัศนศึกษาเต็มวัน ณ นาข้าว จ.ปทุมธานี ร่วมกันสะท้อน ความคิดต่อกิจกรรม ที่ผ่านมา</p> <p>*ปรับแผนการปฏิบัติ (ปรับ_๑)</p>	<p>*ปรับแผนกิจกรรม (ปรับ_๑)</p>	<p>จัดการเรียนการ สอนในห้องเรียน พิเศษ (ม.ค. - ก.พ.48)</p> <p>แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม ตามอายุ</p> <p>สรุปผลการเรียนรู้</p> <p>*ปรับแผนกิจกรรม (ปรับ_๑)</p>	
<p>รวบรวมข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง และประเมินความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อวางแผนกิจกรรมในช่วงต่อไป</p>				

ตารางที่ 4 การดำเนินการในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง (ต่อ)

การดำเนินการ ระยะเวลา	การจัดการประชุม ร่วมกัน	การส่งเสริมการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน	การประสานงานใน ห้องเรียนพิเศษ	การติดตาม การบำบัด รายบุคคล
ช่วงที่ 2 ชุมชนแห่ง การปฏิบัติ (มี.ย. - ต.ค. 48)	<p>การประชุมกลุ่ม (มี.ย. - ต.ค. 48)</p> <p>ผู้ปกครองมอง ย้อนกลับมาในตัวเอง ทบทวนเส้นทางการ เรียนรู้ ผ่านกิจกรรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การทบทวนการ เรียนรู้ที่ผ่านมา 2. การเล่า อัตชีวประวัติ 3. การเรียนรู้จาก กรณีศึกษาจำนวน 4 ครอบครัว 4. สนทนาสนทนา 5. การทำงานศิลปะ สัมพันธ์ครอบครัว (ต.ค. 48) <p>สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครอง และเด็ก โดยการไป ทัศนศึกษา 2 วัน 1 คืน ณ อ่าวตงตาล จ.ชลบุรี ร่วมกันสะท้อน ความคิดต่อกิจกรรม ที่ผ่านมา</p>	<p>การปฏิบัติกับลูก (มี.ย. - ก.ค. 48)</p> <p>ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูก ตามเป้าหมายการปฏิบัติ กับลูกที่บ้าน (ISP) ที่วาง ร่วมกันกับครู โดยครู ติดตามการปฏิบัติเป็น ระยะ เยี่ยมบ้าน (ต.ค. 48)</p> <p>เก็บข้อมูลการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจาก การเข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้ และให้คำแนะนำการจัด กิจกรรมที่บ้าน</p>	<p>วางแผน การศึกษาเฉพาะ บุคคล (มี.ย. 48)</p> <p>ประเมินพัฒนาการ เด็ก จัดทำแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล และประชุมร่วมกับ ผู้ปกครอง จัดการเรียนการ สอนในห้องเรียน พิเศษ (มี.ย. - ส.ค. 48)</p> <p>แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม ตามอายุ และปรับ การสอนตาม คำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญ สรุปผลการเรียนรู้</p>	<p>เก็บข้อมูล การบำบัดของ เด็กจาก การสัมภาษณ์ นักบำบัด</p>
<p>ประมวณภาพพลวัตของการพัฒนาการปฏิบัติการ ประเมินความสำเร็จของการดำเนินการ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ปกครอง</p>				

ระยะที่ 3 การถอดประสบการณ์

ผู้วิจัยดำเนินการถอดประสบการณ์ ดังนี้

การถอดบทเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยจัดเวทีเสวนาขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 13 พฤศจิกายน 2548 ใช้ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการประชุม โดยตกแต่งบรรยากาศภายในด้วยผลงานของผู้ปกครองและเด็ก ผู้วิจัยเชิญบุคคลที่มีส่วนร่วมในกลุ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากผู้เข้าร่วมในช่วงต้น จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้ปกครอง จำนวน 8 ครอบครัว รวม 10 คน ผู้ช่วยวิจัย และผู้วิจัย ผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาในวันสุดท้ายของการปฏิบัติการ เพิ่มขึ้นเป็น 24 คน ประกอบด้วยบุคคลในเครือข่ายสนับสนุน จำนวน 4 คน ได้แก่ นักจิตตลีลาบำบัด ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าร่วมวิจัย จำนวน 6 ครอบครัว รวม 10 คน ผู้ปกครองของเด็กที่ไม่เข้าร่วมวิจัย จำนวน 3 ครอบครัว รวม 4 คน ครูประจำชั้น จำนวน 2 คน ผู้ช่วยวิจัย และผู้วิจัย การเสวนาใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง เพื่อคืนข้อมูลให้แก่กลุ่มและสรุปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ดังนี้

3.1 การทบทวนภาพการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดนิทรรศการผลงานของผู้ปกครองและเด็ก และนำเสนอภาพกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นกลุ่มเรียนรู้ นำเสนอแยกเป็น 4 ส่วนของการปฏิบัติการ ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดการประชุมร่วมกัน ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการปฏิบัติกับลูกที่บ้าน ส่วนที่ 3 การประสานงานในห้องเรียนพิเศษ และส่วนที่ 4 การติดตามการบำบัดรายบุคคลในแต่ละส่วนนำเสนอให้เห็นวัตถุประสงค์ ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้ทบทวนประสบการณ์การเรียนรู้และความรู้สึกที่ได้รับ

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ปกครองทบทวนตัวเองและสะท้อนความคิดต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยตั้งคำถามภายหลังจากนำเสนอภาพกิจกรรมในแต่ละส่วน

3.3 การตัดสินใจร่วมกัน ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการปฏิบัติการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของกลุ่มเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอกระบวนการ

ผู้วิจัยรวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปการเรียนรู้และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอกระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก ซึ่งนอกจากตัวผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัยแล้ว ยังประกอบด้วย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1.1 แบบบันทึกประจำวัน เป็นบันทึกที่ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลต่างๆ ได้แก่ เหตุการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดระยะเวลาของการวิจัย

1.1.2 แบบบันทึกย่อ เป็นบันทึกที่ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลขณะสังเกต สนทนา หรือ สัมภาษณ์ โดยบันทึกเฉพาะข้อความสำคัญๆ เพื่อช่วยเตือนความจำเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือ การสนทนานั้นๆ

1.1.3 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นบันทึกที่ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เป็นการจดรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือการถอดความจากเทปบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ผู้ปกครองรายบุคคล ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยสนทนากับผู้ปกครองโดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ครั้งที่ 1 (ต.ค. 47) และ 2 (มี.ค. 48) ใช้แนวคำถาม ดังแสดงในภาคผนวก (ก) เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครุฑ ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูลูก ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อตนเองและลูก และข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

2) การสัมภาษณ์ครั้งที่ 3 (ต.ค. 48) ใช้แนวคำถามดังแสดงในภาคผนวก (ง) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครองและความรู้สึกนึกคิดต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นฐานข้อมูลในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินการ

1.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ และ กล้องวิดีโอ

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและพัฒนาการเด็กจาก เอกสารประวัติเด็กของโรงเรียนและห้องเรียนพิเศษ เอกสารการวินิจฉัยจากแพทย์ สมุดรายงาน พัฒนาการเด็ก ผลงานเด็ก ข้อมูลที่ได้ทำให้ผู้วิจัยรู้จักเด็กและพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้เป็นฐาน ในการทำความเข้าใจเด็กอย่างแท้จริงและการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ นอกจากนั้น การรวบรวมข้อมูลจากสมุดบันทึกของผู้ปกครอง แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติที่บ้าน ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถติดตามพัฒนาการและ พฤติกรรมของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียนจากทัศนะของครูห้องเรียนพิเศษและผู้ปกครอง ตลอดจน การสะท้อนความคิดของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและการเข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้

2.2 การสังเกต ผู้วิจัยแบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสังเกตแบบมี ส่วนร่วม ในสถานการณ์การประชุมร่วมกันและการสอนในห้องเรียนพิเศษโดยการสังเกต พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองกับเด็ก และเด็กกับเด็ก บันทึก พฤติกรรมและคำพูดของผู้ปกครองและ/หรือเด็ก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในสถานการณ์ การเยี่ยมบ้าน โดยการสังเกตสภาพแวดล้อมที่บ้าน พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และเด็ก บันทึกพฤติกรรมและคำพูดระหว่างผู้ปกครองและเด็ก

2.3 การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยมีแนวคำถามใน การสัมภาษณ์หรือประเด็นในการสนทนา ประกอบด้วย

2.3.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยสนทนากับผู้ปกครองที่เข้าร่วมวิจัยในการประชุม ร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าร่วม หรือข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งระยะเวลาของบทสนทนาไม่กำหนดแน่นอนขึ้นกับจังหวะเวลา และความเต็มใจของผู้สนทนา โดยจุดประสงค์ของการสนทนาเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก ความรู้ และความหมายของการแสดงออกของผู้สนทนา มีการตั้งประเด็นคำถามให้อธิบาย เรื่องราวและรายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยขออนุญาตกลุ่มบันทึกเสียงขณะสนทนา สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเข้าร่วม กลุ่มเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้

2.3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยผู้วิจัย นัดหมายผู้ปกครองล่วงหน้าเพื่อขอสัมภาษณ์รายบุคคล เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และ การกระทำ โดยมีแนวคำถามเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงขณะ สัมภาษณ์แล้วนำมาถอดความ เพื่อค้นหาความหมายจากมุมมองและประสบการณ์ การเข้าร่วม กิจกรรมของผู้ปกครอง

2.3.3 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยนัดหมายผู้เชี่ยวชาญหรือนักบำบัด ล่วงหน้าจากการประสานกับผู้ปกครอง เพื่อขอสัมภาษณ์ถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการบำบัดและพัฒนาการเด็ก โดยใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กับการวิเคราะห์ข้อมูล ตารางที่ 5 แสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละส่วนของการดำเนินการ

ตารางที่ 5 การเก็บข้อมูลในบริบทต่างๆ

การดำเนินการ	บริบท	การเก็บข้อมูล
ส่วนที่ 1 การจัดการประชุม ร่วมกัน	การประชุมกลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งจัดขึ้นที่โรงเรียนเดือน ละครั้ง ในวันอาทิตย์ ประกอบด้วยกิจกรรม สนทนากลุ่ม ฟังบรรยาย สัมพันธครอบครัว และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	การประชุมแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ใน ห้องเรียนอาคารประถมศึกษาที่ตกแต่งด้วยผ้าสีสบายตา จัดเก้าอี้ล้อมเป็นวงกลม กิจกรรมเริ่มเวลาประมาณ 9.00 – 12.00 น. มีพักรับประทานอาหารของว่าง 20 นาที จัดเตรียมโดยผู้ปกครอง ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็น กันเอง และกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ผู้วิจัย อำนวยความสะดวกในการจัดประชุมและนำการสนทนา โดยมีผู้ช่วยวิจัยบันทึกเทปเสียง จดบันทึกสั้น ถ่ายภาพ กิจกรรม และเก็บรวบรวมผลงานศิลปะจากฝีมือของ ผู้ปกครอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสะท้อนความคิดของ ผู้ปกครองต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสมุดบันทึกของผู้ปกครอง เพื่อนำมาปรับปรุงลักษณะของการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป
ส่วนที่ 2 การส่งเสริม การปฏิบัติกับลูก ที่บ้าน	ผู้ปกครองปฏิบัติกับลูกที่ บ้าน และผู้วิจัยไปเยี่ยม บ้านภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปเยี่ยมบ้านผู้ปกครองในช่วงปิดภาค การศึกษา โดยจัดตารางการไปเยี่ยมตามความสะดวกของแต่ละบ้าน ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประมาณ 2 ชั่วโมง โดยบันทึกเทปเสียง จดบันทึกสั้น และถ่ายภาพ รวมทั้งการตั้งข้อมูลจากสมุดบันทึกของผู้ปกครอง เพื่อให้ ได้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับผู้ปกครองและเด็ก และ การปฏิบัติกับลูกที่บ้าน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองและเด็ก และการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน เยี่ยมบ้าน ครั้งที่ 1 (เดือน ต.ค. 47) ในช่วงการวางแผน ปฏิบัติการ เก็บข้อมูลประวัติก่อนคลอดและหลังคลอด พัฒนาการและความเจ็บป่วยของเด็ก การวินิจฉัยโรค การบำบัด กิจกรรมประจำวัน การใช้เวลาว่าง ความรู้สึก นึกคิดของผู้ปกครอง

ตารางที่ 5 การเก็บข้อมูลในบริบทต่างๆ (ต่อ)

การดำเนินการ	บริบท	การเก็บข้อมูล
		<p>เยี่ยมบ้าน ครั้งที่ 2 (เดือน มี.ค. 48) เก็บข้อมูลพัฒนาการเด็ก การปฏิบัติกับลูกที่บ้าน ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครอง รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมที่บ้าน</p> <p>เยี่ยมบ้าน ครั้งที่ 3 (เดือน ต.ค. 48) เก็บข้อมูลความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครอง พัฒนาการเด็ก การสะท้อนความคิดต่อกระบวนการที่ผ่านมา รวมทั้งให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมที่บ้าน</p>
ส่วนที่ 3 การประสานงานใน ห้องเรียนพิเศษ	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในฐานะครู จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง กับเด็ก 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 อายุ 6 – 8 ปี กลุ่มที่ 2 อายุ 8 – 10 ปี โดยไม่แบ่งแยกลักษณะอาการของเด็ก ปรับใช้หลักสูตรการศึกษา วรรณคดี และการสอนเสริม ผู้ปกครองสะท้อนความคิดและร่วมวางแผน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กกับครู	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การจดบันทึกพฤติกรรม การถ่ายภาพ และการเก็บผลงานเด็ก รวมทั้งข้อมูลความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติกับลูกของผู้ปกครองผ่านการดึงข้อมูลจากสมุดบันทึกของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยส่งให้ผู้ปกครองทุกวันศุกร์และผู้ปกครองส่งคืนทุกวันพุธ
ส่วนที่ 4 การติดตามการ บำบัดรายบุคคล	ผู้ปกครองพาเด็กเข้ารับการบำบัดกับนักบำบัดตามความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคน และปฏิบัติต่อเนื่องกับเด็กที่บ้าน	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองรายบุคคลในการได้มาซึ่งข้อมูลการบำบัด และขอนัดสัมภาษณ์กับนักบำบัดเพื่อให้ได้ข้อมูลพัฒนาการเด็กและแนวทางในการบำบัด โดยบันทึกเทปเสียงและจดบันทึกสั้น ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง

การตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะตลอดการดำเนินการโดยวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากหลากหลายวิธีการ ดังนี้

1. การตรวจสอบกับคนใน โดยผู้ปกครองตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภายหลังการถอดข้อความจากเทปเสียงและบันทึกลงในแบบบันทึกบทสัมภาษณ์เชิงลึก
2. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีการ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล การสังเกตและจดบันทึกสั้นขณะร่วมกิจกรรม และการดึงข้อมูลจากสมุดบันทึกของผู้ปกครอง
3. การตรวจสอบกับผู้ช่วยวิจัย โดยผู้วิจัยถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาในการทำวิจัย และทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ช่วยวิจัย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ที่ปริกษารัชมิตวิทยานิพนธ์ เดือนละ 2 ครั้ง ที่ปริกษาร่วมวิทยานิพนธ์ เดือนละ 1 ครั้ง และเพื่อนนิสิตระดับดุริยางค์บัณฑิต ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและพัฒนาการของความเข้าใจ
4. การตรวจสอบเป็นระยะตลอดการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นคำถามวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้ในแต่ละช่วงเวลา ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาการปฏิบัติการในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองอย่างแท้จริง และสร้างให้เกิดพัฒนาการและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกันแต่ร่วมเรียนรู้ด้วยกัน

ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จาก บทสัมภาษณ์ซึ่งถอดจากเทปเสียงแบบคำต่อคำ ข้อมูลจากแบบบันทึกย่อ สมุดบันทึกของผู้ปกครอง และแบบบันทึกประจำวัน รวมทั้งข้อความที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดและการกระทำที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของผู้ปกครองแต่ละคน นำมาจำแนกประเภทของกลุ่มคำและข้อความ เพื่อลดทอนขนาดและปริมาณของข้อมูล จากนั้นทำการจัดระบบของข้อมูลตามคำหรือข้อความที่อยู่ในประเภทเดียวกันด้วยวิธีแบบอุปนัย ผู้วิจัยเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่สะท้อนขั้นตอนของการพัฒนาการปฏิบัติการในการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับวิธีการนำเสนอข้อสรุปหลายครั้งเพื่อให้เห็นองค์ประกอบ ขั้นตอน และการไหลเลื่อนของการดำเนินการที่เกิดขึ้น

2. ข้อมูลเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครองแต่ละคน ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดระบบของข้อมูลด้วยวิธีแบบนิรนัยและอุปนัย ดังนี้

ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จาก บทสัมภาษณ์ซึ่งถอดจากเทปเสียงแบบคำต่อคำ ข้อมูลจากแบบบันทึกย่อ สมุดบันทึกของผู้ปกครอง และแบบบันทึกประจำวัน นำมาจำแนกประเภทของกลุ่มคำและข้อความที่สะท้อนการปฏิบัติในฐานะเป็นพ่อแม่ มุมมองต่อตนเองและลูก

และการคิดใหม่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีแบบนิรนัยตามกรอบการวิเคราะห์การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (ภาคผนวก ข.) และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครอง โดยใช้กรอบความคิดสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Turnbull and Turnbull (1990, อ้างถึงใน Fuller and Olsen, 1998) (ภาคผนวก ค.) จากนั้นใช้วิธีแบบอุปนัย เพื่อจัดกลุ่มข้อมูลที่เป็นการปรากฏขึ้นของประเด็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ปกครองจากการเข้าร่วมกลุ่มเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ผู้วิจัยจัดระบบของข้อมูลที่ได้และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ปรับวิธีการนำเสนอข้อสรุปหลายครั้งเพื่อให้เห็นปัจจัยและองค์ประกอบของการเรียนรู้ของผู้ปกครอง อันนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในมิติที่แตกต่างกัน

3. ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของครูและผู้วิจัย อันเป็นผลมาจากการเข้าร่วมในกลุ่มเรียนรู้ของผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัย ทั้งในบทบาทของครูผู้สอนในห้องเรียนพิเศษ และบทบาทของการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้ปกครอง

ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลจาก บทสนทนาในกลุ่มซึ่งถอดจากเทปเสียงแบบคำต่อคำ ข้อมูลจากแบบบันทึกย่อ สมุดบันทึกของผู้ปกครอง และแบบบันทึกประจำวัน นำมาจำแนกประเภทของกลุ่มคำและข้อความที่สะท้อนถึงมุมมองทางด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิดของครู ด้วยวิธีแบบอุปนัยที่เป็นการปรากฏขึ้นของประเด็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากการมีส่วนร่วมในกลุ่มเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดระบบของข้อมูลที่ได้และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ปรับวิธีการนำเสนอข้อสรุปหลายครั้งเพื่อให้เห็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของครู

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อสรุปย่อยๆ เข้าด้วยกันและสร้างเป็นบทสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยตามวิธีการแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ตรวจสอบซ้ำ 2 ครั้งเพื่อยืนยันผลสรุปจากการวิจัย และนำเสนอข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนา ซึ่งจะนำเสนอในบทที่ 4 5 และ 6 ดังนี้

บทที่ 4 นำเสนอกระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษาบำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 พัฒนาการของกระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษและผลการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 กระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษาบำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

บทที่ 5 นำเสนอผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมรายกรณี แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองในด้านการกระทำ คือ การปฏิบัติต่อลูก ด้านความรู้สึก คือ มุมมองต่อตนเองและลูก และด้านความคิด คือ การคิดใหม่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ซึ่งนำเสนอควบคู่ไปกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

บทที่ 6 นำเสนอผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นกับครูและผู้วิจัย แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ ครูการศึกษาพิเศษในบทบาทของครูห้องเรียนพิเศษและผู้ช่วยวิจัย และผู้วิจัยในบทบาทของครูห้องเรียนพิเศษและผู้อำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้ปกครอง ในด้านการกระทำ ด้านความรู้สึก และด้านความคิด